

2015-05-01

ใจจรรยา : พระมหากษัตริย์คุณ ร่ำลึก ติดตาม ตรึงใจ ชาวห้องสมุดจรรยา

พิมพ์ร่ำไพ เปรณสมิทธิ์

เบญจา รุ่งเรืองศิลป์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

เปรณสมิทธิ์, พิมพ์ร่ำไพ and รุ่งเรืองศิลป์, เบญจา (2015) "ใจจรรยา : พระมหากษัตริย์คุณ ร่ำลึก ติดตาม ตรึงใจ ชาวห้องสมุดจรรยา," *Jamjuree Journal*: Vol. 17: Iss. 2, Article 4.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.17.2.3

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol17/iss2/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

โดย: พิมพ์ราไพ เปรณสมิทธิ์* นิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๑๗-๒๕๒๐
และเบญจา รุ่งเรืองศิลป์ บรรณารักษ์ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระมหากษัตริย์คุณ รำลึก ตัดตา ตริ่ใจ บาทหอสมุดจุฬาฯ

ในศุภวาระมงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖ รอบ ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ นี้ ผู้เขียนในนามสำนักงานวิทยทรัพยากร และห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเทิดพระเกียรติด้วยการเรียงร้อยถ้อยความตามเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงมีต่อชาวห้องสมุดในจุฬาฯ ด้วยความรำลึกถึงพระปรีชาสามารถ มีความบลิ้มปิติ และประทับใจในพระจริยวัตรอันงดงามของพระองค์ท่าน ตัดตา ตริ่ใจ ตลอดไป

จากเว็บไซต์ของกองราชเลขาการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีความตอนหนึ่งว่า... สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงรักหนังสือและการอ่านเป็นอย่างยิ่ง จนใครๆ ในวังถวายพระนามพระองค์ท่านว่า “หนอนหนังสือ” เนื่องจากเมื่อทรงพระเยาว์ไม่ทรงโปรดการประทับอยู่กับที่ ทำให้พระพี่เลี้ยงต้องใช้วิธีการอ่านหนังสือมาอ่านถวาย เพื่อให้ทรงฟังอยู่เนืองๆ ทรงโปรดหนังสือและการอ่านอย่างจริงจัง รวมทั้งทรงเป็นนักสะสมหนังสือด้วย... ขณะทรงศึกษาอยู่ที่โรงเรียนจิตรลดาได้ทรงดำรง

ตำแหน่งประธานห้องสมุด มีพระราชกิจหลายประการด้วยกัน ซึ่งได้รับสั่งว่าเป็นความภูมิใจและอยากให้งานในความรับผิดชอบเป็นไปได้ดีที่สุดจากหนังสือเฉลิมพระเกียรติ และรวมพระราชนิพนธ์ (พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐) ตีพิมพ์บทความปณิธาน เรื่อง ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า ความตอนหนึ่งว่า... ห้องสมุดเป็นสถานที่เก็บเอกสารต่างๆ อันเป็นแหล่งความรู้ดังกล่าวแล้วจึงเรียกได้ว่าเป็นครู เป็นผู้ชี้แนะให้เราแก้ปัญหาวิเคราะห์วิจารณ์ ให้รู้สิ่งควรรู้อันชอบธรรมด้วยเหตุผลได้... ดังนั้นในเวลาต่อมาจึงทรงสนับสนุนกิจการห้องสมุดเป็นอย่างดี ทรงพระกรุณาฯ รับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไว้ในพระราชูปถัมภ์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ นอกจากจะสนพระทัยในการอ่านแล้ว ยังจัดเก็บ รวบรวม แสวงหาหนังสือในสาขาต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งที่มีผู้นำมาทูลเกล้าฯ ถวาย ได้จากพระสหาย และทรงซื้อด้วยพระองค์เองทั้งในและต่างประเทศ ซึ่ง ดร. พิมพ์ราไพ เปรณสมิทธิ์ บันทึกการเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อครั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชานุญาตให้เข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๔ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความตอนหนึ่งว่า
ห้องสมุดส่วนพระองค์มีหนังสือ

ที่มีคุณค่ามากมาย เป็นที่ชื่นชมของบรรดานักวิชาการ พระสหาย และบุคคลที่ได้มาชม ว่าเป็นแหล่งหนังสือที่หายาก ครอบคลุมเนื้อหาอย่างกว้างขวาง และทรงใช้ห้องสมุดส่วนพระองค์สำหรับการค้นคว้าอยู่เสมอ นอกจากนี้ พระองค์ท่านพระราชทานพระราชดำรัสทรงเปิดการประชุมสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ประจำปี ๒๕๔๗ ความตอนหนึ่งว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคนและสังคม ห้องสมุดยุคใหม่ควรมีการพัฒนาในส่วนองค์ประกอบห้องสมุด เอื้อประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ ให้สามารถพัฒนาคน และใช้เทคโนโลยีทันสมัย

ดังนั้น สำหรับชาวห้องสมุดแล้ว ทุกๆ เรื่องที่พระองค์ท่านทรงพระเมตตา ทุกๆ คนก็พร้อมรับพระราชดำรัสไว้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในที่นี้ ขอกล่าวถึงความพิเศษประการหนึ่งของชาวห้องสมุดจุฬาฯ กับความซาบซึ้งตริ่ใจในข้อความ “เราล้วนรักจากจูนี้นักหนา” ซึ่งคัดมาจากเนื้อเพลงดวงใจเป็นหนึ่งพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานในโอกาสฉลองครบรอบ ๗๐ ปี แห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผนวกกับบทความพระ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราชินิกุล เรื่อง รำลึกถึงเทวาลัยถิ่นอักษร ที่ทรงเล่าถึงความผูกพันกับชาว จุฬาฯ และยังผูกพันไม่เสื่อมคลายมาจนทุกวันนี้ หลายครั้งหลายคราที่ชาว ห้องสมุดจุฬาฯ ได้มีโอกาสชื่นชมพระบารมี เนื่องจากมีพระมหากรุณาธิคุณ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆ อยู่เป็นนิจ ซึ่งเรา ทุกคนประจักษ์แก่ใจดีว่าพระองค์ท่านสนพระทัยและทรงแสดงความห่วงใยใน การพัฒนาห้องสมุดอยู่เสมอ ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อห้อง สมุดในจุฬาฯ หากไม่ได้นำมาบันทึกไว้ในโอกาสพิเศษเช่นนี้ ก็เกรงว่าข้อมูลจะ เลือนหายไปกับกาลเวลา คงไว้แต่ความทรงจำที่งดงาม

สำนักงานวิทยทรัพยากร

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมชมสถาบันวิทยบริการ (ชื่อเดิม) เป็นการส่วนพระองค์ โดย ดร. เกษม สุวรรณกุล อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขนิษฐ ตัณฑวิรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ ฝ่าฯรับเสด็จและนำชมการให้ บริการของหอสมุดกลาง ศูนย์เอกสารประเทศไทย และศูนย์สารสนเทศศึกษา กลาง จากคำบอกเล่าของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่อาวุโสในสมัยนั้น ทุกคน ล้วนชื่นชมว่าทรงเยี่ยมชมอย่างไม่ทรงถือพระองค์เลย

ระหว่างวันที่ ๒๖ มีนาคม-๙ เมษายน ๒๕๓๔

สถาบันวิทยบริการ จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสทรงเจริญพระ ชนมาายุ ๓๖ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๔ ขณะนั้น รองศาสตราจารย์

ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ กิจกรรมประกอบด้วย : จัดนิทรรศการ เฉลิมพระเกียรติ ระหว่างวันที่ ๒๖ มีนาคม-๙ เมษายน ๒๕๓๔ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๔ จัดการอภิปรายเฉลิม พระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและความ สนพระทัยในเรื่องหนังสือและห้อง สมุดของพระองค์ท่าน จัดโดยสถาบัน วิทยบริการ ร่วมกับสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทยฯ ณ ห้องประชุมศูนย์ สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ อภิปราย คือ ศาสตราจารย์ คุณหญิง แม้นมาส ชวลิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร กาญจนจารี และพลตำรวจ เอก วสิษฐ เดชกุญชร ผู้ดำเนินการ อภิปราย ดร. พิมพ์วิไล เปรมสมิทธิ์ สรุปรายการอภิปรายโดย นางเบญจา รุ่งเรืองศิลป์ เผยแพร่ในวารสารห้อง สมุด ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๒ เมษายน- มิถุนายน ๒๕๓๔ หน้า ๙-๑๔ ซึ่งใน ปีนั้นรองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์

ปกบรรณานุกรม

ถวาย chulanet ๒๕๓๔

ปกฉันทอาน

พุ่มวิเศษ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ด้วย จัดพิมพ์หนังสือชื่อ *บรรณานุกรมหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ* เป็นหนังสือปกสีม่วงสดใส เนื้อหาว่าด้วยพระประวัติพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ ต้นราชสกุลกิติยากร ซึ่งเป็นพระปิตามหัยกา (ตาทวด) ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหนังสือในห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ โดยรวบรวมรายชื่อหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ ที่จัดเก็บไว้ในห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ จำนวน ๑,๑๑๖

เล่ม เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๐๖-๒๔๗๐ ซึ่งพระโอรสและพระธิดาในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ ได้ประทานให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ การรวบรวมครั้งนี้ได้นำเสนอข้อมูลทางบรรณานุกรม ความสำคัญของการจัดพิมพ์ในโอกาสต่างๆ คุณลักษณะพิเศษของหนังสือ วรรณคดีชื่อบุคคล และวรรณคดีชื่อเรื่อง โดยแบ่งเป็นหมวดต่างๆ เช่น กฎหมาย ประวัติศาสตร์ พุทธศาสนา ภาษาบาลี วรรณกรรม ฯลฯ รวมทั้งสิ้น ๙๗ หน้า เพื่อเอื้อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า หนังสือหายากได้สะดวกรวดเร็วขึ้น นับเป็นมรดกทางวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก “ฉันทอานหนังสือ” พร้อมทั้งค้นหนังสือรูปนอนหนังสือน่ารัก เป็นหนังสือเล่มเล็กขนาดกะทัดรัด ปกสีม่วงสะดุดตา แม้จะมีความหนาเพียง ๑๓ หน้า แต่เนื้อหาชวนอ่าน เป็นการเก็บความและเรียบเรียงจากบทพระราชนิพนธ์ พระราชดำรัส หนังสือ บทความวารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องความสนพระทัยของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่อหนังสือ การอ่าน และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับห้องสมุด ชื่อหนังสือก็นำมาจากเรียงความเรื่อง ฉันทอาน

หนังสือ ที่ทรงนิพนธ์ไว้ขณะยังทรงศึกษา ณ โรงเรียนจิตรลดา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งชาวห้องสมุดจะจดจำบทกลอนบรรทัดสุดท้ายที่เป็นตอนจบของบทความได้ดีว่า “ชั่วชีวิตฉันฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย” จากบทกลอนบทนี้เอง ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และห้องสมุดมากมายได้เชิญไปเป็นคำขวัญเพื่อปลูกฝัง ส่งเสริมความใฝ่รู้ และการรักการอ่าน จัดพิมพ์วารสารวิทยบริการ ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๔ นำเสนอบทสัมภาษณ์เรื่อง เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย ดร. พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ และเพื่อเทิดพระเกียรติในฐานะทรงเป็นนักเขียน ได้รวบรวมบรรณนิทัศน์และบรรณานุกรมพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่าน ไว้ในวารสารฉบับนี้ด้วย

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดหอศิลปวิทยนิทรรศน์ ณ ชั้น ๗ สถาบันวิทยบริการ และทอดพระเนตรงานนิทรรศการ “ศิลปกรรมสะสมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ซึ่งเป็นนิทรรศการปฐมฤกษ์ของหอศิลปวิทยนิทรรศน์ และเป็นการร่วม

เฉลิมฉลองเนื่องในวันสถาปนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครบ ๗๘ ปี หอศิลป์ฯ แห่งนี้มีวัตถุประสงค์เป็น แหล่งทางวิชาการที่เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์ ทางด้าน ศิลปกรรม ดนตรี และกิจกรรม สร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมแขนง อื่นๆ จึงเป็นสิริมงคลแก่สถาบันวิทย บริการอย่างยิ่ง

ในวันเดียวกันนี้ได้ทรงเปิด ระบบเครือข่ายห้องสมุดจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ทรงทดลองสืบค้นข้อมูล จากเครือข่าย Chulalinet นับเป็นการ เปิดตัว Chulalinet อย่างเป็นทางการ คำว่า Chulalinet หรือ Chulalongkorn University Library Information Network คือ เครือข่ายสารสนเทศห้อง สมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ เป็นต้นแบบระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ สมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เปิดงานนิทรรศการภาพเขียนฝีพระหัตถ์ ณ หอศิลป์วิทยานิทัศน์ โดยหอศิลป์ฯ ได้รวบรวม และได้รับพระราชทานงาน ภาพพิมพ์ งานเขียนสีน้ำมัน สีน้ำ และ งานสะสมของพระองค์ท่านมาจัดแสดง สถาบันวิทยบริการได้บันทึกงานนี้เป็น ประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของหน่วยงาน

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๒

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทูลเกล้าฯ ถวายห้องสมุดดิจิทัล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่สมเด็จพระ เทพรรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๔๒ ห้องสมุดดิจิทัล จุฬาฯ (CU Digital Library) คือ การ รวบรวม จัดเก็บ จัดการ และให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศจากสื่อต่างๆ ซึ่ง ได้จัดทำในรูปแบบดิจิทัล และเชื่อมโยง ไปยังแหล่งทรัพยากรต่างๆ ได้ทั่ว โลกอย่างไม่จำกัดเวลา และสถานที่

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เปิดส่วนบริการห้องสมุดดนตรีไทย (พื้นที่ให้บริการชั่วคราว) ณ บริเวณชั้น ๓ ศูนย์โสตทัศนศึกษากลาง สถาบันวิทยบริการ ห้องสมุด ดนตรีไทยเป็นโครงการ ที่ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดสร้างขึ้นเพื่อสนอง พระราชดำริของพระองค์ท่าน ในการทำนุบำรุงรักษา อนุรักษ์วิชาการทางด้าน ดนตรีไทย ซึ่งเป็นสมบัติทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ แสดงถึงเอกลักษณ์ความ เป็นเอกราชของชาติไทย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บข้อมูลทาง ดนตรีให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ และ การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ ประกอบด้วยข้อมูลเสียงประเภทเพลงเรื่องที่ได้ รับพระราชทานมาจากพระองค์ท่าน ข้อมูล ภาพและเสียงกิจกรรมทางดนตรีไทย ที่มีความสำคัญทางวิชาการและประวัติศาสตร์ เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงดนตรีในรายการแสดงดนตรี ไทยปีพายุติกีดำบรรพ์ และรายการอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น รายการ แสดงจุฬาวาทิต ณ เรือนไทยจุฬาฯ เป็นต้น โดยให้บริการสืบค้นด้วยระบบ ดิจิตอล เป็นห้องสมุดมัลติมีเดียทางดนตรีไทยแห่งแรก ที่รวบรวมข้อมูลเพลง ไทยที่หาพิงยากไว้มากที่สุด ปัจจุบันส่วนบริการห้องสมุดดนตรีไทยนี้ ได้ย้าย กลับไปรวมกับหอสมุดดนตรีไทย สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม ณ อาคารศิลป วัฒนธรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เปิดอาคารจามจุรี ๙ ในการนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ ทูลเกล้าฯ ถวายเทพาจารย์ เรื่องความเป็น มาของเทพาจารย์นั้น นิตยสารจามจุรีฉบับปฐมฤกษ์ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๐ นำ เสนอบทความเรื่อง รำลึกถึงเทวาลัยอักษร ซึ่งพระองค์ท่านได้ทรงเล่าไว้ว่า... ระหว่างที่เรียนตั้งแต่ปีหนึ่ง ข้าพเจ้าต้องตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จพระราชดำเนินแปร พระราชฐานไปต่างจังหวัด ไม่สามารถอยู่เรียนได้ครบถ้วน วิธีการเรียนของ

ถวายเทพอาจารย์

อาศรมวงษา

ข้าพเจ้า คือ ส่งคนมาอัดเทปไปฟังเวลาอยู่ต่างจังหวัด ข้าพเจ้าเรียกอาจารย์ที่พูดในเทปทั้งหลายว่า เทปอาจารย์ อันเป็นคำสมาสของคำว่าเทปกับอาจารย์สรุปได้ว่าข้าพเจ้าเรียนกับเทปอาจารย์เสียมากกว่าเรียนกับอาจารย์ธรรมดา แม้เวลาจะผ่านล่วงเลยมาอีกหลายปี พระองค์ท่านยังทรงเก็บรักษาเทปอาจารย์ไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีสภาพดี จากที่ทรงติดตามความก้าวหน้าก้าวไกลของเทคโนโลยีสารสนเทศมาโดยตลอด จึงทรงมีแนวคิดที่จะพัฒนาการจัดเก็บในรูปแบบสื่อสมัยใหม่ และทรงมอบความไว้วางพระทัยให้กับสถาบันวิทยบริการในการดำเนินการแปลงสื่อ เมื่อสถาบันฯ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ส่งคืนต้นฉบับเดิม และทูลเกล้าฯ ถวายเทพอาจารย์รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้สถาบันฯ นำเทพอาจารย์รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ออกให้บริการแก่ผู้สนใจได้ภายในศูนย์สารสนเทศศึกษา กลาง ซึ่งสถาบันฯ น้อมรับพระราชานุญาตมาดำเนินการด้วยความปลาบปลื้มในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิด "อาศรมวงษาธิราชสนิท" ณ ชั้น ๒ ศูนย์วิทยทรัพยากร (เปลี่ยนชื่อจากสถาบันวิทยบริการ) และทอดพระเนตรการแสดงชุดฤาษีตัดตน โดยนักแสดงจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร การจัดสร้างอาศรมนี้เป็นความร่วมมือระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม และราชสกุลสนิทวงศ์ ประกอบด้วยห้องนิทรรศการถาวร จัดแสดงพระประวัติ พระกรณียกิจ พระนิพนธ์ต่างๆ สิ่งของเครื่องใช้ และหนังสือที่ระลึกเนื่องในการจัดงาน ๒๐๐ ปี วันคล้ายวันประสูติ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท เป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๔๙ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ทรงได้รับการประกาศยกย่องจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขาปราชญ์และกวี

ภายหลังจากทรงเปิดอาศรมฯ แล้ว ทรงเยี่ยมชมห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถด้วย ซึ่งเป็นห้องสมุดหนังสือหายากส่วนพระองค์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ พระองค์ท่านสนพระทัยหนังสือหายากทางด้านพุทธศาสนาหลายเล่ม และสนพระทัยทอดพระเนตรหนังสือหายากที่มีให้บริการใน Collection อื่นๆ แต่เนื่องจากไม่ปรากฏในหมายเหตุการเสด็จ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอ

วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแสดงปาฐกถาวิชาการเรื่อง "การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนครบรอบ ๓๐ ปี - ย้าแดนมังกร" จัดโดยสถาบันขงจื้อแห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ ห้องประชุมชั้น ๗ ศูนย์วิทยทรัพยากร และทอดพระเนตร “นิทรรศการภาพการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนครบรอบ ๓๐ ปี” จากนั้นทรงเปิดศูนย์สัมพันธ์วัฒนธรรมจีน สถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ บริเวณชั้น ๓ ศูนย์โสตทัศนศึกษากลาง ในการนี้ พระองค์ท่านทรงพระอักษรพู่กันจีนความว่า “วัฒนธรรมจีนมีแหล่งกำเนิดอันยาวนานและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่กว้างไกล”

การเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้ ศูนย์วิทยทรัพยากรได้บันทึกภาพที่หาได้ยากไว้ภาพหนึ่ง เป็นภาพแห่งความประทับใจของชาวห้องสมุดจุฬาฯ ด้วยเป็นครั้งแรกที่ทรงทดลองใช้บัตรสมาชิกห้องสมุดที่ศูนย์ฯ ทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อเสด็จเข้าศูนย์ฯ ทางประตูอัตโนมัติ ซึ่งเมื่อปีที่แล้วพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินเปิด “อาศรมวงษาราชสนธิ” ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ อาคารอยู่ระหว่างการปรับปรุง ประตูอัตโนมัติยังไม่ได้ติดตั้ง ครั้งนี้ พระองค์ท่านรับสั่งถึงและทรงจดจำสภาพการปรับปรุงได้อย่างแม่นยำ พระจริยวัตรที่ทรงเป็นกันเองนี้ จึงเป็นเกียรติประวัติที่สำนักงานวิทยทรัพยากรจักเทิดทูนรำลึกถึงอยู่เสมอ

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ไพ เพรมสมิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร (ชื่อปัจจุบันของหน่วยงาน คือ สำนักงานวิทยทรัพยากร) ทูลเกล้าฯ ถวายหนังสือหายากอิเล็กทรอนิกส์ (e-rarebooks) จำนวน ๖๐ เล่ม พร้อมเครื่อง iPad

ห้องสมุดรุฟัส ดี. สมิธ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารประชาธิปไตย-รั้วไพพรรณี และทรงเยี่ยมชมห้องสมุดรุฟัส ดี. สมิธ. (ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์) เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๗

ทางเข้าประตูอัตโนมัติ

ห้องสมุดรัฐศาสตร์

ห้องสมุดนิติศาสตร์

ห้องสมุดอักษร-สรรพศาสตร์

ห้องสมุดอักษร-สรรพศาสตร์

ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารพินิตประชานาถ และอาคารเทพทวาราวดี คณะนิติศาสตร์ และทรงเยี่ยมชมห้องระบบสืบค้นข้อมูล “เพชรรัตน” (ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์) ณ อาคารเทพทวาราวดี และทอดพระเนตรนิทรรศการหนังสือด้านกฎหมายที่เป็นหนังสือหายากของห้องสมุด

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดศูนย์ “เพชรรัตน” นิติทรัพยากร ณ คณะนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นชื่อใหม่ของห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ ที่ได้รับการปรับปรุงขยายพื้นที่จากเดิม และทอดพระเนตรนิทรรศการการดำเนินงานของห้องสมุด

ห้องสมุดสถานีวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยี ผาสิงห์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการเครือข่ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน และทรงเปิดห้องสมุดสถานีวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีผาสิงห์ (ศูนย์วิทยบริการ จุฬาฯ - น่าน) อาคารวิชาคาม ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ศูนย์สารนิเทศ มนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ อาคารมหาจักรีสิรินธร ในการนี้ ทรงตรวจเยี่ยมการดำเนินงานจัดสร้างห้องสมุดแห่งที่ ๒ ของคณะอักษรศาสตร์ ณ อาคารมหาจักรีสิรินธร ชั้น ๒ ซึ่งอยู่ระหว่างการตกแต่งภายในและการวางระบบคอมพิวเตอร์ แสดงถึงความสนพระทัยอย่างจริงจัง

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดสรรพศาสตร์สโมสร และทรงเยี่ยมชมพื้นที่การให้บริการ ณ อาคารมหาจักรีสิรินธร ชั้น ๒ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภาพลักษณ์ใหม่ของศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ (ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์) ประกอบด้วยสารนิเทศอันทรงคุณค่า และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เปิดให้บริการแก่คณาจารย์และนิสิตคณะอักษรศาสตร์ นับเป็นห้องสมุดแห่งที่ ๒ ของคณะอักษรศาสตร์

วันที่ ๘ - ๙ สิงหาคม ๒๕๕๔

ด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานหนังสือหายาก

อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมเครื่องสแกนเนอร์ V-SHAPE จำนวน ๑ เครื่อง แก่ศูนย์สารนิเทศ-มนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับประเทศพม่าจำนวน ๓๗๒ เล่ม เนื้อหาสำคัญมากด้านประวัติศาสตร์ ยุคแสวงหาอาณานิคมในภูมิภาคอินโดจีน มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในสยามยุครัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลไว้แล้ว และพระองค์ท่านทรงพระเมตตาพระราชทานเครื่องสแกนเนอร์ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำห้องสมุดดิจิทัล เผยแพร่หนังสือหายากของไทยต่อไป ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ จึงได้จัดกิจกรรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ห้องสมุดดิจิทัลพระราชทาน ในงานสัมมนาเรื่อง หนังสือหายากทรงคุณค่า : ห้องสมุดดิจิทัลกับการให้บริการอย่างยั่งยืน ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๖

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชมห้องพิพิธภัณฑ์ไทย-กะได ภายในศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ ณ อาคารมหาชิราวุธ ซึ่งจัดแสดงชีวิตความเป็นอยู่ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย พร้อมเครื่องประดับของหญิงเผ่าไท-กะได และชนเผ่าในแขวงเขตเซกอง ลาวใต้ โดยมีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ศูนย์บรรณสาร สนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์

วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดพิพิธภัณฑ์และห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พุนทรัพย์” ซอยวชิรธรรมสาธิต ๓๕ สุขุมวิท ๑๐๑/๑ และทรงเยี่ยมชมห้องสมุด “บ้านจิรายุ-พุนทรัพย์” (“Chirayu-Poonsapaya” Discovery

ห้องสมุดพุนทรัพย์

Learning Library) ดำเนินงานโดยคณะครุศาสตร์ และองค์กรต่างๆ โดยศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา (ห้องสมุดคณะครุศาสตร์) ได้ร่วมวางระบบการบริหารจัดการห้องสมุด พิพิธภัณฑ์และห้องสมุดแห่งนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนแนวคิดชีวิตการทำงานของศาสตราจารย์ หม่อมหลวง จิรายุ นพวงศ์ ในฐานะนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลี งานในฐานะรองคณบดี ที่ปรึกษาสมาคมต่าง ๆ และศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ในด้านครุศาสตร์ ห้องสมุดแห่งนี้จึงเพียบพร้อมด้วยหนังสือหายากต้นฉบับลายมือของอาจารย์ทั้ง ๒ ท่าน รวมทั้ง สมุดเตรียมถวายงานสอนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้วย

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดการประชุมนานาชาติ เรื่อง “การศึกษา ณ รุ่งอรุณแห่งทศวรรษใหม่ เมื่อกระแสแห่งคุณภาพและความยั่งยืนของการพัฒนาบรรจบ” (Education at the Dawn of the New Decade : When the Quality and Sustainability Movements

Converge) ณ คณะครุศาสตร์ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๕๕ ปี การก่อตั้งคณะครุศาสตร์ จากนั้น ทรงเปิดแพรคลุมป้ายเทพบรรณรัตน์ ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา ณ อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย นับเป็นห้องสมุดแห่งใหม่ของคณะครุศาสตร์ที่ย้ายมาจากห้องสมุดเดิม ณ อาคารพุนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ซึ่งเป็นอาคารหลังแรกของคณะครุศาสตร์ อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทยนี้สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อการศึกษาไทย และสร้างขึ้นทดแทนอาคาร ๒ ของคณะครุศาสตร์ การเสด็จในวันนั้น บรรณารักษ์ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษาเล่าให้ฟังด้วยสีหน้าแจ่มชื่นว่า พระองค์ท่านตรัสทักทายว่า “บรรณารักษ์เยอะจัง”

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง ตำบลวังจันทร์ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๓ หลังจากนั้นทรงปลูกต้นจำปีสิรินธร ทอด

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดพร้อมปัญญา

พระเนตรภายในห้องสมุด และฐานการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็น “ห้องสมุดดิน” แห่งแรกของประเทศ มีพื้นที่ใช้สอย ๑๒๐ ตารางเมตร โดยเกิดขึ้นจากความร่วมมือของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อดำเนินโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในการจัดตั้งห้องสมุดพร้อมปัญญาซึ่งเป็นนามพระราชทานจากพระองค์ท่าน สำหรับห้องสมุดเรือนจำในโครงการปรับปรุงห้องสมุดเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อเฉลิมพระเกียรติเป็นมงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเจริญพระชนมายุ ๔๘ พรรษา ในปี ๒๕๔๖ และในปี ๒๕๕๔ จุฬาฯ ได้จัดตั้งห้องสมุดพร้อมปัญญา ครั้งที่ ๒ ณ เรือนจำจังหวัดสระบุรี ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

นอกจากนี้ ห้องสมุดในจุฬาฯ ทุกแห่งได้รวบรวม จัดเก็บ สร้าง Collection และให้บริการพระราชานิพนธ์ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง หลากเรื่องหลายรสของพระองค์ท่าน โดยมุ่งหวังให้ประชาคมจุฬาฯ และผู้ใช้บริการทั้งหลาย ได้มีโอกาสชื่นชมพระปรีชาญาณด้านอักษรศาสตร์ เกิดประโยชน์นานับประการในการพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ รวมทั้ง เป็นสิ่ส์ันภูมิปัญญาแก่วงการวรรณกรรมไทย

**“พระชนมายุยิ่งยืนนาน พระบารมีไพศาลชั่วกาลสมัย
เป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทย ตลอดไปตราบนานเทอมยู่”**

(บทหนึ่งจากอาเศียรวาท ประพันธ์โดย นางสาวปรางทิพย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา : ๒๕๓๔)

แหล่งข้อมูล :

กองราชเลขาฯ ในการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (๒๕๕๘). พระราชประวัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้านการศึกษา. (๒๑ มกราคม ๒๕๕๘). สืบค้นจาก <http://www.sirindhorn.net/Education.php>

ศูนย์บริหารกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๘). พิธีการ. (๒๑ มกราคม ๒๕๕๘) สืบค้นจาก <http://www.cca.chula.ac.th/>

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓. (๒๕๕๘). ข่าวพระราชสำนัก. (๒๑ มกราคม ๒๕๕๘) สืบค้นจาก <http://www.thaitv.com>

นิตยสาร “จามจุรี” ฉบับปฐมฤกษ์ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๐

สถาบันวิทยบริการ. (๒๕๕๓). สถาบันวิทยบริการ ๒๕๕๓. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิทยบริการ. (๒๕๕๑). ก้าวสู่ปีที่ ๓๑ บนเส้นทางวิทยบริการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (๒๕๒๑). เฉลิมพระเกียรติและรวมพระราชนิพนธ์ (พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ขอขอบคุณ :

ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
ศูนย์สารสนเทศทางสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์